

Nærbulletin & Miljø

Uro i KFK-markedet

Side 3

WWF: Arktis må få egen verneavtale

Side 4

Strid verner Barentshavet

Side 5

Miljø-nei til vannkraft i Pakistan

Side 6

Svakt energiforslag i EF

Side 7

Hørt, men overkjørt:

Miljøet taper på nye regler

Det løfterike arbeidet med nye rikspolitiske retningslinjer for en samordnet areal- og transportplanlegging ble torpedert av Samferdselsdepartementet. De vedtatte retningslinjene er sterkt svekket og tildels omarbeidet til motsatte intensjoner enn det som lå i forslaget for to år siden.

GUNNAR BOLSTAD

Fire år har det tatt å vedta de nye retningslinjene. For to år siden gikk et utkast ut på høring. Den gang knyttet det seg store forhåpninger til de retningslinjene. Særlig var Miljøverndepartementet fornøyd. De pekte på at Stortinget gjennom de stortingsmeldingene som har dreid seg om trafikk- og miljøspørsmål de siste årene hadde fastsatt fem punkter som vedkommende departementer burde forholde seg til. Redusert energibruk og forurensing, et mer effektivt transportsystem, lavere vekst i bilbruken og styrket kollektivtrafikk i byene, utvikling av planer for arealbruk som er minst mulig transportskapende og i tillegg en forbedring av oppvekstmiljø og lokale miljøforhold. Det var de fem punktene som lå bak utkastet som skulle gi klarere retningslinjer for den fysiske planleggingen. Dokumentet var kjennetegnet av klart språk og en offensiv holdning.

Samarbeid

Det mest betryggende ved høringsutkastet var at det var utarbeidet i et samarbeid mellom Miljøverndepartementet og Samferdselsdepartementet. Underveis har imidlertid Samferdselsdepartementet endret

holdning og har torpedert de gode intensjonene.

I en kronikk i bladet Samferdsel går professor Arvid Strand ved NTH hardt til felts mot de nye retningslinjene: Nok en gang ser Miljøverndepartementet ut til å ha måttet gi opp overfor Samferdselsdepartementet i arbeidet med å få til en areal- og transportplanlegging i solidaritet med framtidige generasjoner, skriver Strand.

Punkt for punkt kan man følge endringene fra utkast til endelig versjon. Eksempelvis er tanken om et sammenhengende sykkelveinett i byene forlatt. Der det opprinnelig het: *I byer og tettsteder skal det etableres et sammenhengende gang/sykel/turveysystem som del av transportsystemet*, står det nå: *Sykkelsystem skal tillegges vekt der det ligger til rette for det*. Dette er mye svakere enn det Stortinget ga sin tilslutning til i Vei- og veitrafikkplanen. Her heter det: *Ved utformingen av veipolitikken vil det bli lagt vekt på tiltak for å øke sykkelbruken...* Samferdselsdepartementet vil framheve fordelene ved et sammenhengende gang- og sykkelveinett i byområdene.

Også målsetningene om kollektivtrafikk er blitt vesentlig svekket: *Ved kapasitetsproblemer skal framkommelighet for kollektivtrafikk prioriteres,*

framfor framkommelighet for øvrig trafikk, het det i utkastet. I den endelige versjonen: *Når kapasitetsproblemer i veisystemet oppstår, skal andre alternativer enn økt veikapasitet vurderes på lik linje, for eksempel regulering av trafikk, forbedring av kollektivtransporttilbudet.*

Flere andre formuleringer om blant annet redusert transportbehov, samordning av kollektivtrafikk og senterstruktur er også endret eller tatt ut.

– MDs ansvar

Avdelingsdirektør Tore Raasok benekter at Samferdselsdepartementet har endret holdning underveis i prosessen. Selv om høringsutkastet var et samarbeidsprodukt mellom Samferdsels- og Miljøverndepartementet, er Raasok nøye med å understreke at det var MD som formelt sendte utkastet på høring. Han framhever også at det har vært en vesentlig intensjon at man skal ta hensyn til desentraliseringen av beslutningsmyndigheten.

– Evalueringen av TP-10 viser at lokalpolitikkerne bidro til å svekke miljøhensynet. Burde dere ikke lære noe av det?

– På enkelte områder kan det pekes på problemer, men gjennomgående er det store fordeler ved desentralisering, også når det gjelder miljøproblemer, sier Raasok.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka Telefon: 22 71 55 20
0505 Oslo 5 Telefax: 22 71 56 40
Bankgiro: 1720.05.00717 Annonser: 22 71 92 20
Postgiro: 5 09 46 02 Produksjon:
Ansv. red.: Gunnar Bolstad Oslo Grafiske as, Oslo

Egen kodebok?

Under dekke av hensynet til lokal beslutningsmyndighet, har Samferdselsdepartementet ødelagt mulighetene for en miljøfundert planlegging på areal- og transportsektoren for flere år framover. Departementets kupp avdekker flere svakheter ved den forvaltningspolitiske tendens i Norge.

«Tenke globalt, handle lokalt» var et av slagordene som knyttet seg til Brundtland-rapporten om bærekraftig utvikling. Begrepet skriker etter sarkastiske variasjoner, og har heller ikke i virkelighetens verden vist seg å være spesielt bærekraftig. På samferdselssektoren er hulheten i dette slagordet synliggjort mer enn i andre sektorer. Arbeidet med transportplaner i de ti største byområdene (TP-10) demonstrerte med all tydelighet at lokale politikere i hovedsak bidro til å ødelegge mulighetene for en god miljøprofil i planene. Det samme har dessverre vist seg i andre sektorer, enten det gjelder kloakkrensing, rovdyrforvaltning eller industriell utvikling. Lokale myndigheter har i altfor mange tilfeller ikke vist seg tilliten verdig.

For miljøbevegelsen, som er et av de viktigste talerørene for lokal selvbestemmelsesrett, bør denne utviklingen være et tankekors. Det synes å eksistere en tro på at «folket» vil ta de riktige beslutningene dersom de får anledningen til det. Men realitetene er jo dessverre at lokale folkevalgte organer altfor ofte lander på miljøfiendtlige vedtak. Og noen annen form for demokratisk representasjon er det vanskelig å få til. Det er derfor et spørsmål om ikke tendensen til en stadig større desentralisering av miljøpolitisk myndighet snart bør tas opp til en ny debatt.

Men paradoksalt nok benytter heller ikke sentrale myndigheter seg av de mulighetene de har til å iverksette miljøpolitiske tiltak. Således vegrer statens organer seg for å ta det ansvaret for et sammenhengende sykkelveinett som Stortinget har gitt dem, igjen under påskudd av å ta hensyn til lokale myndigheter. Det eksisterer åpenbart en voldsom motstand i byråkratiet mot alle former for fysiske tiltak, sterkt inspirert av jakten på den kostnadseffektive lykke som Finansdepartementet leder an i.

Tar man bryderiet med å ta byråkratiets brudd på Stortingets intensjoner opp med representantene, ville man neppe fått mer enn et skuldertrekk til svar. Det politiske språk er et studium i seg selv, men det er likefullt en gåte hvordan svært klare meldinger fra politisk hold blir fortolket helt bort i natta av byråkratene. Finnes det en egen kodebok som bare stortingsfolk og byråkrater kjenner til?

Gunnar Bolstad

«La naturen gå i arv»

«Å bevare livsmangfoldet i naturen og bevisstgjøre folk på verdien av hele naturen». Det er Norges Naturvernforbunds fremste mål med den landsomfattende kampanjen «La naturen gå i arv» som starter fredag 1. oktober.

– «La naturen gå i arv» skal vare fram til utgangen av 1995 og fokusere på Norges rike og vakre naturarv, livsmangfoldet i naturen og betydningen av å bevare dette for våre etterkommere, sier kampanjeleder Anne Rita Søderlund. Fredag mottok ordførerne i de fleste av landets kommuner og fylker, samt sysselmannen på Svalbard, en budstikke med tre klare krav Naturvernforbundet håper de vil følge opp:

1. Registrere den viktigste naturstoltheten i sitt område.
2. Identifisere hvilke farer som truer dette området.
3. Legge opp en plan for hva som må gjøres for å bevare området for kommende generasjoner.

– Kommunene og fylkene får frist på seg til 15. april 1994 til å etterkomme Naturvernforbundets krav. Etter denne fristen vil vi bruke kraftigere midler for å få kommune- og fylkespolitikkerne til å ta vare på vår felles naturarv, sier Anne Rita Søderlund.

Naturvernforbundet tar i bruk den gamle norske tradisjonen for å varsle fare – en budstikke – når de nå retter en kraftig advarsel til alle nordmenn om å ta vare på naturen, før det er for sent.

Mandag denne uken overrakte generalsekretær Dag Hareide og leder Stein Malkenes en budstikke til statsminister Gro Harlem Brundtland. De møtte også Kong Harald for å fortelle om kampanjen og tilstanden i den norske naturen.

Koldbrann på vidda

Naturvernforbundet mener at situasjonen på Finnmarksvidda er i ferd med å forverre seg fra krise til katastrofe og forlanger at myndighetene setter i verk flere effektive tiltak.

Bare i Kautokeino kommune er et område med en samlet størrelse tilsvarende Vestfold fylke så nedbeitet at jorderosjon har startet.

Naturvernforbundet har ikke lenger noen tillit til rein-driftsstyret og styrets leder, Østfolds fylkesmann Erling Norvik. De bør gå av, og erstattes med et nytt styre hvor flertallet er valgt av Sametinget, mener forbundet.

Ved siden av sur nedbør er overbeiting den mest akutte naturressurskrisen i Norge i dag. Finnmarksvidda rammes av begge delene. Man vet fortsatt lite om virkningen av

sur nedbør på vidda, men må anta at dette tilsammen skaper en særskilt sårbar situasjon.

Her er Naturvernforbundets krav:

1. Reintallet må reduseres radikalt, tilsvarende beiteområdenes reduserte bæreevne. Flere steder betyr det mer enn en halvering av reintallet.
2. Ingen nye reingjerder må settes opp. Alle sperregjerder må tas ned.
3. Barmarkskjøring må reduseres radikalt.
4. Mindre mekaniserte driftsformer må favoriseres.
5. Slaktning må gjenninnføres på sommerbeitene.
6. Flere stasjoner må kartlegge den sure nedbøren over hele vidda, og vi må stoppe «dødsskyene» fra Russland.

KFK-gasser ute av kontroll?

Ozonprosjekt i fare

Returprosjektet for ozonnedbrytende gasser (KFK) står i fare for å miste en god del av sin betydning. Årsaken er at selskapet Unitor ønsker å trekke seg ut fra prosjektet. Hvis Returprosjektets virksomhet blir redusert, kan det føre til at langt mer KFK slipper ut til atmosfæren enn i dag.

JON KNUT BERG

Returprosjektet ble etablert i 1990 for å få kontroll med brukt KFK-gass på det norske markedet. Prosjektet er et samarbeid mellom importører, entreprenører og grossister innen kuldebransjen. Kuldebransjen står i dag for 90 prosent av KFK-bruken i Norge i dag.

Returprosjektet fungerer k at de som kjøper KFK-gass må betale et gebyr til prosjektet. Når brukt KFK leveres inn, blir det utbetalt en pant. Mesteparten av KFK-gassen som Returprosjektet får inn, går til destruksjon. En liten del (10 til 20 prosent) lagres for eventuelt å gå tilbake til markedet for gjenbruk.

Hittil er det kommet inn ca. 30 tonn KFK til Returprosjektet. I eksisterende kuldeanlegg finnes i dag omlag 1700 tonn KFK, som vil lekke ut til atmosfæren uten tiltak.

Og Bjørn Åge Østmo, som leder Returprosjektet, mener at det vil være økt fare for at

KFK-gassen forsvinner ut i atmosfæren hvis Returprosjektets virksomhet blir redusert.

– I dag har brukt KFK-gass gjennom retur- og pantestystemet fått en økonomisk verdi som gjør det lønnsomt for KFK-brukerne å levere gassen inn til Returprosjektet. Dermed vil brukerne ha en økonomisk egeninteresse i å ha tette anlegg, sier han til N&M Bulletin.

– Men Returprosjektet har hittil fått inn en svært liten del av KFK-gassen på markedet?

– Ja, men ombyggingen av anleggene har ikke kommet skikkelig i gang ennå, og vi forventer en sterk økning i mengden KFK som kommer til Returprosjektet. For eksempel leveres det i disse dager inn 15 tonn KFK fra et varmepumpeanlegg.

Unitor ut

Nylig har både Statens forurensningstilsyn (SFT), KFK-brukernes Fellesutvalg (KBF) og selskapet Unitor trukket seg ut av Returprosjektet. Utmel-

delsen fra de to første anses som uproblematisk for prosjektet, av forskjellige årsaker.

Men Unitors utmeldelse kan skape vanskeligheter for Returprosjektet. Prisdirektoratet, som gir Returprosjektet tillatelse til å kreve inn gebyr, forutsetter at alle parter i bransjen er med, for å unngå konkurransevridning.

– Unitor trekker seg ut av Returprosjektet på grunnlag av en helhetsvurdering. Det er den knappe kommentaren fra Terje Herland i Unitor til N&M Bulletin.

SFT følger nå denne saken nøye, men har foreløpig ikke noen kommentar å gi.

Myndighetene kan imidlertid gripe inn i denne saken. Ifølge en endring av forurensningsloven som skjedde i vår, kan myndighetene gjennom enkeltvedtak tvinge aktører som ikke vil delta i en frivillig innsamlingsordning, til å bli med. Hensikten vil være å forhindre at disse skal oppnå en konkurransefordel.

Takk for støtten!

Bryggeri og mineralvannfabrikarbeidernes forening

Lilleby Smelteverk AS
P.b. 5410 LADE

APOTEKERNES
FELLESINNkjøp

Meld deg
inn i
Naturvern-
forbundet
Tlf. 22 71 55 20

NOTISER

Frykter butikkdød. Kuldebrukernes avviklingsprosjekt – KFK frykter butikkdød i stort omfang i Norge som følge av at det ikke lenger blir levert ny KFK-gass til det skandinaviske markedet etter 1. januar 1995. Prosjektet mener at dagligvarebransjen vil bli hardest rammet av alle brukerne av KFK. Grunnen er at det er så mange foretak, og at svak økonomi og lite kjennskap til problemene forsinket omstillingen, skriver KBF-Informasjon. Prosjektet mener videre at omstillingen har kommet lenger i Sverige og Danmark enn i Norge, på grunn av et forpliktende samarbeid mellom bransjen og myndighetene.

NOTISER

Blant annet vises det til at i Danmark er det tvungen rapportering av mengder KFK som lekker ut, og bare godkjente firmaer får kjøpe og selge KFK.

Taust fra renserne. Norsk Renseri- og Vaskeriforbund (NRV) ønsker ikke overfor N&M Bulletin å kommentere Forsvarets beslutning om ikke å inngå nye kontrakter etter 1994 med renserier som bruker ozonødeleggende stoffer. Forsvarets beslutning er referert i KBF-Informasjon, og kommer blant annet som følge av press fra Naturvernforbundet. På N&M Bulletins henvendelse, krevde lederen i

NOTISER

NRV, Michael Christensen, å få spørsmålet tilsendt skriftlig. Det kom tilbake et skriftlig svar om «Det arbeides med et felles svar fra NRV og Forsvaret til Naturvernforbundet, som vil bli sendt i nærmeste framtid. Vi ønsker ikke å kommentere før brevet foreligger,» heter det i det knappe svaret.

Ny lobbygruppe mot ozonavgifter. En ny brukergruppe innen KFK-brukernes fellesutvalg (KBF) er opprettet. Brukergruppen skal arbeide med de nye erstatningsstoffene til KFK. Gruppens hovedmål er å unngå offentlige miljøavgifter på HKFK og HFK, skriver KBF-informasjon.

Takk for støtten!

Trondheim
kommune

MILJØAVDELINGEN

DENTOR AS

LÅGAVEIEN 10
POSTBOKS 226, 3251 LARVIK
Telefon (034) 85 115 - 85 207
Telefax (034) 85 870
Bank giro 8276 05 14719

BRANNVESENET
I GJESDAL
4330 Ålgård

Tlf.: 046 18 400

Miljøpapir
for enhver
printer!

Verdens Naturfond:

Lag miljøavtale for Arktis

TROMSØ: Arktis må få sin egen konvensjon om vern og bærekraftig utvikling, forslår Verdens Naturfond (WWF). Forslaget ble lagt fram av Jens Wahlstedt, generalsekretær i WWF Sverige, på World Wilderness Congress i Tromsø.

RAGNHILD SVED

Den internasjonale kongressen, som ble arrangert for femte gang i år, hadde uberørt natur og bærekraftig levemåte i polarstrøkene som tema. Vern av de sårbare økosystemene i Arktis var ett av spørsmålene som sto i fokus.

Polarområdene i sør har allerede fått et vern gjennom Antarktis-traktaten, som blant annet medfører 50 års forbud mot mineralutvinning. Avtalen betegnes som et vellykket internasjonalt samarbeid, ikke minst fordi flere land har territorialkrav i Antarktis.

Arktis-vern kan bli en større utfordring for det internasjonale samarbeidet. 2 millioner mennesker bor i området, deriblant flere urbefolkningsgrupper med tradisjonelle rettigheter til land og ressurser. Arktis omfatter åtte nasjoner (Canada, USA, Grønland/Danmark, Russland, Norge, Sverige, Island og Finland) hvorav kanadisk og russisk Arktis utgjør tre firedeler av arealet. Næringsinteressene er mange; fiske, olje- og gassutvinning, gruvedrift, vannkraft, skogbruk og turisme. I tillegg er Arktis sterkt militarisert, i motsetning til Antarktis, der partene er enige om at området kun skal brukes til fredelige formål.

Villmark

Fortsatt utgjør Arktis en av verden største villmarker, men ny teknologi og nye transportmuligheter, som sjøtrafikk gjennom den nordlige sjøruta i store deler av året, er i ferd med å skape forandringer.

Deler av Arktis er allerede vernet på ulike måter, men fortsatt er det store hull i ver-

net. Å fylle gapene er et av målene i miljøsamarbeidet mellom de åtte Arktis-landene i den såkalte Rovaniemi-prosessen, som startet i 1991. Men arbeidet går for tregt, mener WWF, som tar til orde for en juridisk bindende avtale om Arktis-vern.

– Det er mer prat enn handling. Landene rundt Arktis er motvillige når det gjelder å forplikte seg til vern, og de vil ikke bruke penger. Det er investert nok i militarisering til å drepe oss alle 14 ganger, men det finnes ikke nok penger til å beskytte miljøet, sier Jens Wahlstedt.

Konvensjon

WWF foreslår en egen konvensjon om Arktis-vern, blant annet bygd på føre-var-prinsippet, som anerkjenner urbefolkningenes rettigheter og med en protokoll om vern av flora og fauna. Konvensjonen bør kunne tiltres av alle interesserte parter, mener WWF. Forut for alle aktiviteter som kan skade miljøet må det gjøres konsekvensanalyser. Dette kravet fikk forøvrig støtte i en resolusjon som kongressen vedtok. Her heter det i tillegg at konsekvensanalyser må væ-

re mer omfattende og grundigere i Arktis enn andre steder.

Bekymret

Peter Johan Schei, direktør ved Direktoratet for naturforvaltning (DN), sier han er sterkt bekymret for miljøet i Arktis, ikke minst på grunn av alle planene om oljeutvinning og økt sjøtransport.

– Utviklingen skal være bærekraftig også når de ikke-fornybare ressursene tar slutt. Samtidig skal vi ta vare på det kulturelle mangfoldet. Det finnes omlag 50 ulike urbefolkningsgrupper med egen kultur og eget språk i området. Dette er en stor utfordring, og jeg er usikker på hvor stor politisk vilje det er til å bruke den nødvendige tid og forsiktighet når det gjelder utvikling i nord, sier Schei.

Rovaniemi-prosessen må kunne ut i et forpliktende miljøsamarbeid, mener Schei, men han er skeptisk til en egen konvensjon om Arktis. Samarbeidet må være regionalt, det vil si mellom de åtte Arktis-nasjonene. Det er naturlig å bruke eksisterende internasjonale avtaler, for eksempel biodiversitetskonvensjonen, sier han.

Pris for vern

World Wilderness Congress' pris – Green Leaf Award – ble i Tromsø tildelt folket i Tajmyr i Russland, der det i sommer ble opprettet et naturreservat på 40.000 kvadratkilometer. Reservatet tilsvarer hele Danmark i størrelse.

«The Great Arctic Reserve», som det kalles, dekker ulike landområder, deler av Karahavet og flere øyer. Her finnes hvithval, hvalross, sel og isbjørn og en flokk på

700.000 villrein. Det er også et viktig hekkeområde for millioner av sjøfugl.

I prisdelingen nevnes spesielt Peter Prokosch, som leder WWFs Arktis-program, og de tre russerne som sammen med WWF sørget for at reservatet ble opprettet.

Green Leaf Award er tildelt én gang før, i 1987. Da gikk prisen til skogdepartementet i Kina.

– Barentshavet i praksis vernet

TROMSØ: – Så lenge det er strid om rettighetene til eventuelle olje- eller gassfunn på svalbardsokkelen og i den norsk-russiske gråsonen, er det meste av Barentshavet Nord vernet mot oljevirkksomhet, sier Geir Ulfstein, amanuensis i offentlig rett ved Universitet i Oslo.

RAGNHILD SVED

Mens Norge hevder fulle rettigheter på svalbardsokkelen på samme måte på kontinental-sokkelen forøvrig, hevder en rekke av landene som har undertegnet Svalbardtraktaten at alle parter har like rettigheter også på sokkelen. Ifølge deres tolkning vil Norge måtte tillate andre å drive oljeleting dersom Norge først setter i gang.

– Det betyr at Norge åpner for konflikt dersom oljeboring tillates, og det tror jeg ikke man tar sjansen på. På denne måten er et stort område i Barentshavet utelukket fra oljevirkksomhet. I gråsonen, som er like stor som norsk sektor i Nordsjøen, er situasjonen uavklart og det blir dermed ingen boring der. I praksis betyr dette at mesteparten av Barentshavet

Nord er vernet, sier Ulfstein.

Som mange andre på World Wildernes Congress i Tromsø, var Ulfstein bekymret for truslene mot de sårbare økosystemene i Arktis.

– Det trengs strenge reguleringer, og kanskje bør Arktis vernes, som ett av de siste store områdene som ennå er lite berørt av menneskelig virksomhet, sier han.

Havforurensning

Som et verktøy for å verne Arktis foreslår Ulfstein at det opprettes en egen avtale om havforurensning i Barentshavet. Han mener dette bør være en regional avtale, og omfatte de landene som grenser til Arktis. En slik avtale kan sammenliknes med Nordsjøavtalen, som blant annet regulerer utslipp til vann fra landene rundt dette havområdet.

– De arktiske landene bør ta ledelsen i forvaltningen, men de bør også samarbeide med andre. Samarbeid med frivillige organisasjoner bør også vurderes.

– Jeg mener også det bør vurderes å forby enkelte aktiviteter, for å bevare Arktis' villmarkspreget, slik for eksempel all mineralutvinning er forbudt i Antarktis i 50 år, sier Ulfstein.

Han mener dessuten at det juridisk ikke er noe i veien for å verne hele Svalbard, slik enkelte hevder.

– Svalbardtraktaten krever likebehandling når det gjelder retten til å utnytte naturressursene på øygruppen. Men hovedelementet i traktaten er Norges suverenitet, og det betyr at Norge bestemmer i hvilken grad ressursene kan utnyttes, sier han.

Store hull i Arktis-vern

TROMSØ: Det fins 250 verneområder i Arktis. De dekker omlag 1,8 millioner kvadratkilometer, eller 13,4 prosent av arealet. Men viktige naturtyper mangler fortsatt vern. I Norge gjelder dette særlig marine områder, kyst og fjorder, sier Jan-Petter Huberth Hansen ved Direktoratet for naturforvaltning (DN).

RAGNHILD SVED

DN har i forbindelse med det arktiske miljøsamarbeidet (Rovaniemi-prosessen) utarbeidet en oversikt over verneområdene i Arktis og status for disse. Rapporten gir ingen anbefalinger, men danner grunnlaget for å finne ut hvilke naturtyper og habitater som ikke er godt nok representert.

– 99 prosent av alle verneområder i Arktis er på land. Brundtlandkommissjonen sier at 15 prosent av alle habitater eller naturregioner må vernes for å sikre det biologiske mangfoldet. Dette målet er langt fra oppfylt, sier Huberth

Hansen, som har ledet arbeidet med DN-rapporten.

Av vernearealet i Arktis utgjør Nordøst-Grønland Nasjonalpark omtrent halvparten. USA har vernet mest, etter som nesten 57 prosent av Alaskas arktiske områder er vernet. Canada har vernet 6,2 prosent og Russland bare 3,4 prosent.

Restriksjonene på bruk av verneområdene varierer fra forbud mot all menneskelig virksomhet uten spesiell tillatelse (Russland og Finland) til mer eller mindre fri ikke-motorisert tilgang til de fleste verneområdene. Jakt tillates i de nordiske landene, men i Canada og på Grønland er jakt forbeholdt urbefolkning.

I Alaska er jakt tillatt i verneområder unntatt nasjonalparkene. I Russland er jakt forbudt i verneområder. Betting tillates i de nordiske landene, på samme måte som samenes reindrift.

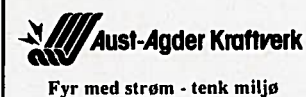
Alle land unntatt USA (Alaska) har påpekt mangler i sitt Arktis-vern. Island har ikke oppgitt noen plan for å dekke manglene, og situasjonen på Grønland er ikke kjent. De øvrige seks landene har planer om nye verneområder eller utvidelser av eksisterende områder.

De mest vanlige habitatene som ikke er dekket av vern er marine områder, kystområder, fjorder og skog.

Takk for støtten!

RÅDGIVENDE INGENIØRER - MRIF
Wdm. Thranesgt. 75
Postboks 9810 lla. 0132 Oslo
Telefon (02) 20 41 00

Direktoratet for Naturforvaltning:

– NORAD må si nei til ABB!

Direktoratet for Naturforvaltning (DN) mener at NORAD må si nei til en søknad fra ABB Energi om støtte til bygging av generatorer til et vannkraftverk i Pakistan. Miljøanalysene er altfor svake, mener DN.

JON KNUT BERG

ABB Energi har søkt NORAD om 110 millioner i blandede kreditter. Av dette utgjør gavedelen 35 prosent. Selskapet ønsker å bygge generatorer til vannkraftprosjektet Chasma i Indus-elven i Pakistan.

NORAD har innhentet kommentarer til vannkraftprosjektet fra blant andre DN, Norges Vassdrags- og energiverk (NVE), DN og Statens forurensningstilsyn (SFT). SFT uttaler seg bare om konsekvensen for vannkvaliteten

av vannkraftprosjektet, og på denne bakgrunnen blir prosjektet anbefalt.

DN er på sin side meget skeptisk til de rapportene som er utarbeidet om det planlagte prosjektet. Direktoratet mener at miljøvirkningene er mangelfullt utredet, og anbefaler derfor at NORAD sier nei til ABB Energi. Blant annet vises det til at virkingen på økosystemet og truede arter nesten ikke er bekskrevet.

– Mye av dokumentasjonen er rett og slett en generell opplisting av vanlige problemer i tropiske vannkraftprosjekter, og veldig lite om-

handler dette prosjektet spesielt, skriver DN i sin uttalelse.

DN skriver også at behovet for vannkraftverket er lite dokumentert, og at alternativer til prosjektet ikke er seriøst vurdert. Dessuten beklager DN at lokalbefolkningen ikke er tatt med i planleggingen.

DN frykter også at landsbyen Kalun vil bli oversvømmet som følge av vannkraftutbyggingen. Det er i tillegg satt av svært lite penger til kompensasjon til den berørte lokalbefolkningen.

– Rapportene er ekstremt svake på disse punktene, skriver DN.

NOTIS

Tysk el-gjenbruk. Tyske produsenter av elektronisk utstyr og husholdningsapparater blir neste år forpliktet til å ta imot deres egne brukte produkter fra forbrukerne. Dermed skal elektronisk skrot ikke lenger havne på søppelfyllingene. Men forbrukerne må betale. Det forventes at datamaskiner og husholdningsapparater blir to til tre prosent dyrere som følge av ordningen.

Miljøtap i NAFTA. En føderal domstol i Washington har besluttet at det ikke er nødvendig med en miljøvurdering av frihandelsavtalen mellom USA, Canada og Mexico (NAFTA), slik som en lavere rettsinstans tidligere har krevd. President Bill Clinton vant dermed en viktig seier over tre miljøorganisasjoner som har brakt denne saken inn for retten. Men kjennelsen i Washington antas å bli anket til høyesterett, ifølge AFP.

CO₂-fiasko i EF

EF-kommisjonen kommer nå med det første forslag til direktiv som skal svekke drivhuseffekten. Direktivet gjelder el-forbruket i kjøleskap og fryserer. Men forslaget er faktisk svakere enn industriens egne planer i mange land.

JON KNUT BERG

EF har i flere år forsøkt å få enighet om en politikk som skal redusere drivhuseffekten. Blant annet har CO₂-avgift og enøk-tilskudd vært foreslått.

Ingenting har skjedd før nå. Men forslaget om el-besparelser i kjøleskap er så svakt, at det i flere land ikke vil ha noen effekt. Tvertimot fryktes det at direktiv-forslaget vil føre til økt el-forbruk i kjøleskap, skriver Information.

Forslaget innebærer at energiforbruket i kjøleskap og fryserer reduseres med ti prosent innen 1997.

Energiminister Jann Sjurzen i Danmark sier at forslaget absolutt er for svakt, mens en representant fra den danske kjøleskapsprodusenten Gram uttaler at direktivforslaget

ikke vil ha noen virkning.

– Vårt mest energieffektive kjøleskap har i dag et elforbruk på 0,28 kWh i døgnet. Modellen som krever mest strøm, bruker 0,75 kWh. Forslaget til tilsvarende EF-norm tillater et elforbruk i 1997 på 0,77 kWh, sier konstruksjonssjef Egon Jørgensen i Gram til Information.

Greenpeace krever at direktivet gjøres fire-fem ganger mer ambisiøst. En ekspert i EF-kommisjonens eget rådgivningsorgan, Group for Efficient Appliances (GEA), sier til New Scientist at EF-forslaget er ekstremt forsiktig.

– Vi har ikke en gang beregnet effekten av dette forslaget, fordi det ligger så tett på det som ville bli oppnådd uten noen regler i det hele tatt, sier Benoit Lebot i GEA.

Britisk press

EF-kommisjonens svake forslag er et resultat av press fra britisk kjøleskapsindustri, ifølge New Scientist. Britene ligger langt tilbake med hensyn til energieffektivitet i kjøleskap og fryserer, og de ønsker å beskytte hjemmemarkedet mot importerte apparater med lavt energiforbruk. Direktivet om el-forbruket i kjøleskap og fryserer anses som prinsipielt viktig, fordi det vil bli fulgt opp av lignende direktiv som skal gjelde for andre husholdningsapparater. Direktiv-forslaget hører inn under artikkel 100A i Roma-traktaten. Det betyr at ingen land kan innføre mer ambisiøse regler enn direktivet legger opp til. Det ventes at direktiv-forslaget behandles av Ministerrådet i desember.

Giftstrid i EF

En ny miljøstrid er under oppseiling i EF, og den gjelder kvaliteten på ikkevannet. Storbritannia vil at kravet til giftinnholdet i drikkevannet skal reduseres, mens Danmark vil holde på dagens regler.

JON KNUT BERG

Også innad i EF er det splittelse på dette punktet. Miljødirektoratet står på Danmarks side, mens Landbruksdirektoratet vil lempe på dagens krav, skriver Information.

Striden springer ut av en hollandsk ekspertrapport som viser at den gjeldende grenseverdi for sprøytemidler i drikkevannet i de kommende år vil bli overskredet på 65 prosent av EFs landbruksareal. I framtiden blir det dermed nødvendig enten å stenge forurensede drikkevannsforsyninger, eller å bruke stadig

mer kjemisk rensing av drikkevannet. Det siste vil føre til økt pris for forbrukerne. Sprøytemiddelindustriens bransjeforening (ECPA) har beregnet at fram til 1995 vil det koste britiske forbrukere én milliard pund hvis drikkevannet skal renses for sprøytegift i henhold til EFs regler i dag.

Industrien har imidlertid lansert en tredje mulighet, å heve grenseverdiene for drikkevannskvaliteten. Dette forslaget har altså fått støtte fra britene.

Kampen mot drikkevannsdirektivet føyer seg inn i en mer omfattende strategi fra Storbritannia og Frankrike for

å få svekket miljødirektiver i EF. Ifølge The Observer har de to landene i hemmelighet utarbeidet en liste over sju miljødirektiver som de vil forsøke å få fjernet eller svekket. Direktivene omfatter foruten drikkevannskvaliteten, badevannskvalitet, utslipp av NO_x, SO₂, CO, vannkvalitet for ferskvannsfisk og skalldyr, samt blyforurensning.

– Danmark vil med nebb og klør bekjempe ethvert forsøk på å forringe miljøstandarden i Europa, sier den danske miljøvernministeren Svend Auken i en kommentar til Berlingske Tidende.

Takk for støtten!

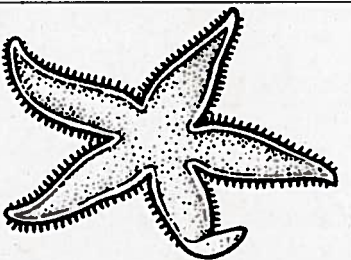

Odda Smelteverk

I Vest-Agder går vi
SAMMEN OM ET BEDRE MILJØ

Fylkesmannen i Vest-Agder
Miljøvernavdelingen

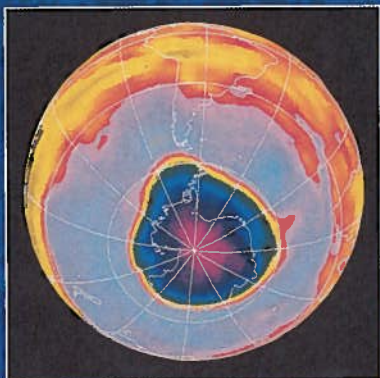
Sjöstjerner, Asteroidea, klasse av pigghuder som har flat, stjerneformet eller femkantet kropp med sugeføtter på undersiden av armene. Munnen sitter midt på undersiden og fører inn til en sekkformet mage. De fleste sjöstjerner er rovdyr som lever av skjell, krabber og andre bunndyr. Noen av artene har så stor regenerasjonsevne at de kan danne en ny stjerne fra en enkelt arm. I norske farvann finnes ca. 40 av ca. 2000 arter.

Sjöstjerner, sjøpinnsvin og kråkeboller tar pulsen på havmiljøet ved å fungere som et slags miljøtermometer. Der de finnes er det sunne omgivelser.

Vi som har vårt virke i tilknytning til havet forstår hvor viktig det er å ta vare på det miljøet som er grobunn for alt liv.

 NORGES REDERIFORBUND
Postboks 1452 Vika, 0116 Oslo.
Telefon: 22 41 60 80. Telefax: 22 41 50 21.

BEVAR OZONLAGET!

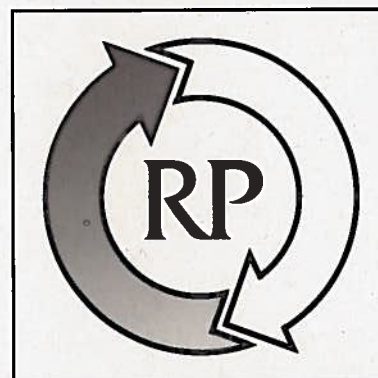
*Alle kommuner bør gjøre
som Stavanger kommune.
Inngå en avtale om gjenvinning
av KFK-gassene i isolasjonsskum
og kuldekrets fra kasserte
kjøle- og frysenskap.*

**NORSK
KJØLEINDUSTRI AS**

Tlf.: 51 80 17 10 Fax: 51 80 17 20

BEVAR OZONLAGET!

*Returprosjektet er et lands-
omfattende mottak av brukte
KFK-gasser for miljøsikker
gjenvinning og destruksjon.*

RETURPROSJEKTET

Godkjent mottak av regulerte kuldemedier

elf petroleum norge as

JOTUN

**UNIVERSITETET I TROMSØ
INSTITUTT FOR
BIOLOGI OG GEOLOGI
9037 TROMSØ**

TLF: 083 44 000 FAX: 083 71 961

GRÅTT OG MILJØVENNLIG
eller
FARGERIKT OG MILJØVENNLIG?
I tillegg til grå kan også
de fargerike og solide FLEXI-permene
bestilles direkte fra vår fabrikk.
A/S ROSENVIK-PRODUKTER
7300 ORKANGER
Telefon: 074 0 811
Telefax: 074 82 312

